

Užsienio kvalifikacijų vertinimo praktikos atnaujinimas: automatinio ir pusiau automatinio pripažinimo proceso įdiegimo gairės

Ataskaita

Ši ataskaita parengta vadovaujantis užsienio ENIC/NARIC centruose taikoma automatinio pripažinimo praktika; identifikavus pagrindinius kriterijus bei įgyvendinimo mechanizmus automatiniam pripažinimui; Bolonijos proceso šalių švietimo sistemų, teikiamų kvalifikacijų bei pripažinimo praktikos analize ir pilotiniais vertinimais.

Parengta: 2021 m. kovo mėn.

I. Užsienio šalių kvalifikacijų pripažinimo patirties, praktikos apžvalga

Automatinio pripažinimo įgyvendinimas iki 2020 m. yra prioritetas, kurį 2015 m. Jerevano komunikate nustatė Europos aukštojo mokslo erdvės (EHEA)¹ švietimo ministrai. Nuo 2015 m. imtasi įvairių iniciatyvų, projektų, kad automatinis atpažinimas taptų realybe. Studijų kokybės vertinimo centras (SKVC - Lietuvos ENIC/NARIC) aktyviai dalyvauja įvairios iniciatyvose ir projektuose, susijusiuose su automatinio kvalifikacijų pripažinimo gyvendinimu.

Įvairios priemonės, skirtos palengvinti užsienio kvalifikacijų pripažinimą buvo sukurtos ir priimtos Europoje nacionaliniu, regioniniu ir instituciniu lygiu. Lisabonos pripažinimo konvencija (LRC) yra Europos Tarybos ir UNESCO konvencija, kuri numato bendrą ir privalomą pripažinimo teisinį pagrindą visose Europos šalyse. Du tinklai - Europos informacijos centrų tinklas Europos regione (ENIC) ir Nacionaliniai akademiniai Europos Sąjungos pripažinimo informacijos centrai (NARIC) bendradarbiauja ir teikia naujausią informaciją apie tarptautinio akademinio ir profesinio judumo aktualijas ir užsienio kvalifikacijų pripažinimo procedūras. Tokios priemonės kaip ECTS, diplomo priedėlis, nacionalinės kvalifikacijų sąrangos ir Europos kvalifikacijų sąranga, taip pat Europos aukštojo mokslo kokybės užtikrinimo standartai ir gairės (ESG) pasitarnauja dėl pripažinimo politikos ir praktikos tobulinimo.

AURBELL projektu, kurį 2014-2016 m. vykdė trijų Baltijos šalių Latvijos, Lietuvos ir Estijos ENIC/NARIC, buvo išanalizuotos automatinio kvalifikacijų tarp šių šalių pripažinimo galimybės. 2019 m. pasirašytas Estijos Respublikos Vyriausybės, Latvijos Respublikos Vyriausybės ir Lietuvos Respublikos Vyriausybės susitarimas dėl su aukštuoju mokslu susijusių kvalifikacijų automatinio akademinio pripažinimo. Pagal šią sutartį, atitinkamos joje nurodytos su aukštuoju mokslu susijusios nuo 2019 metų suteiktos Latvijoje, Lietuvoje ir Estijoje kvalifikacijos pripažįstamos automatiškai.

Nacionalnių akademinio pripažinimo centrų (NARIC) 2016-2018 m. vykdytame projekte dėl automatinio pripažinimo *PARADIGMS: New Paradigms in Recognition* kuriame dalyvavo NARIC Prancūzijos, Danijos, Lietuvos, Norvegijos, Portugalijos, Airijos, Slovėnijos, Belgijos Flamandų bendruomenės, Nyderlandų, taip pat ir SKVC - Lietuvos ENIC/NARIC, išskirti keturi skirtingi automatinio pripažinimo EHEA įgyvendinimo modeliai ir parengtas rekomendacijų rinkinys ENIC/NARIC centrams apie galimus jų taikymo ir palaikymo būdus. Projekte nustatyti keturi užsienio kvalifikacijų pripažinimo modeliai:

1. Automatinis pripažinimas teisinių dvišalių ir daugiašalių sutarčių pagrindu;
2. Automatinis pripažinimas *,De facto'*, kai bendrai palyginama pagal lygmenį, kokybę ir apimtį;

¹ EHEA šalys: <http://www.ehea.info/page-members>

3. Automatinis užsienio kvalifikacijų pripažinimas pagal tarptautinius susitarimus, kai nėra griežtai reglamentuojama teisės aktais;
4. Automatinis užsienio kvalifikacijų pripažinimas, kai teisiniu būdu sudarytas jų sąrašas.

Užbaigus Nyderlandų ENIC/NARIC centro NUFFIC koordinuotą projektą *AR-net: Automatic Recognition in the Networks in 2020*, kuriame partnerio teisėmis dalyvavo SKVC, parengtos publikacijos, skirtos automatiniam kvalifikacijų pripažinimui ENIC/NARIC tinkluose. Projekto metu išbandytas automatinio pripažinimo taikymas, svarstyta ENIC/NARIC pripažinimo sprendimų perkeliamumo galimybė bei atnaujinti kvalifikacijų pripažinimui skirti įrankiai. Šio projekto vienas iš rezultatų - ENIC-NARIC ir kitų kompetentingų institucijų praktinės išvalgos ir gairės, siūlomos kaip sukurti automatinį užsienio kvalifikacijų pripažinimą modelį *„De facto“*, vieną iš keturių Europos aukštojo mokslo erdvės (EHEA) automatinio pripažinimo modelių.

II. Europos aukštojo mokslo erdvės (EHEA) automatinio pripažinimo modelių apžvalga

1.1. Automatinis pripažinimas teisinių sutarčių pagrindu yra šiose šalyse:

- Baltijos šalyse tam tikroms kvalifikacijoms:

Estijos Respublikoje, Latvijos Respublikoje, Lietuvos Respublikoje nuo 2019 metų išduodamų su aukštuoju mokslu susijusių kvalifikacijų automatinį pripažinimą reguliuoja Estijos Respublikos Vyriausybės, Latvijos Respublikos Vyriausybės ir Lietuvos Respublikos Vyriausybės susitarimas dėl su aukštuoju mokslu susijusių kvalifikacijų automatiško akademinio pripažinimo;

- Beniliukso valstybėse narėse (Belgijoje, Liuksemburge ir Nyderlandų Karalystėje) *Bachelor* ir *Master* kvalifikacijoms:

2015-05-18 sudaryta Beniliukso sutartis, pagal kurią Belgijoje, Nyderlanduose ir Liuksemburge išduoti diplomai yra automatiškai pripažįstami visose šiose šalyse²;

- Rengiama Baltijos šalių ir Beniliukso šalių tarpregioninė sutartis dėl automatinio šių šalių kvalifikacijų pripažinimo. Išnagrinėjus galimybes, vėliau ketinama bendradarbiavimą plėsti ir su kitomis šalimis, kurios yra įgyvendinusios esmines Bolonijos procese sutartas reformas ir turi patikimus aukštojo mokslo kokybės užtikrinimo mechanizmus, kvalifikacijų sandaras, taip pat atitinkamus informacinius šaltinius.

1.2. Automatinis pripažinimas *,De facto', kai bendrai palyginama kvalifikacija pagal lygmenį, kokybę ir apimtį (galima atsisiųsti standartizuotą sprendimą)*

Šio modelio pripažinimas taikomas šiose šalyse: Airijoje, Lenkijoje, kai kurioms atitinkamų šalių kvalifikacijoms Norvegijoje, Švedijoje bei kitose šalyse. Žemiau tekste pateikiama detalesnė informacija apie šio modelio kvalifikacijų pripažinimą atitinkamose šalyse:

- **Airijos NARIC** (*Quality and Qualifications Ireland (Dearbhú Cáilíochta agus Cáilíochtaí Éireann) NARIC Ireland at Quality and Qualifications Ireland*) teikia patarimus dėl akademinų užsienio kvalifikacijų pripažinimo Airijoje nesuasmeninto palyginimo forma. Kvalifikacijos palyginimo sprendimą galima atsisiųsti arba atsispausdinti iš internetinės duomenų bazės³. Užsienio kvalifikacijos palyginimo sprendime nurodoma, kuriai ir kurio lygmens kvalifikacijai Airijoje atitinka užsienio kvalifikacija, nurodomas kvalifikacijos lygmuo, trukmė, teikiamos teisės ir/ar kita informacija apie užsienio kvalifikaciją bei pateikiamos bendrosios nuorodos į informaciją apie kvalifikaciją.

² Sutartį galima rasti šiuo adresu: www.benelux.int/files/1914/3201/9435/basis_tekst_web_FR.pdf

³ Internetinę duomenų bazę galima rasti šiuo adresu: <https://qsearch.qqi.ie/WebPart/Search?searchtype=recognitions>

- **Lenkijoje ENIC/NARIC** (*Narodowa Agencja Wymiany Akademickiej - NAWA (Polish National Agency for Academic Exchange)*) įrankis automatiniam kvalifikacijų pripažinimui yra skurta sistema *Kwalifikator*⁴, kuri leidžia automatiškai sugeneruoti bendrą pripažinimo sprendimą dėl atitinkamos užsienio šalies aukštojo mokslo kvalifikacijos⁵, kuris gali būti tinkamas darbdaviui arba aukštajai mokyklai. Jeigu kvalifikacijos nėra nurodyta *Kwalifikator*, reikia kreiptis individualaus pripažinimo į NAWA⁶.

- **Šiaurės šalyse tam tikroms kvalifikacijoms:**

- **Norvegijos ENIC/NARIC** (*Nasjonalt organ for kvalitet i utdanningen (NOKUT)*) automatiškai pripažįsta kai kurias Šiaurės šalių (Danijos, Suomijos, Islandijos, Švedijos) kvalifikacijas, taip pat Lietuvos ir Lenkijos kvalifikacijas. Jei turima tokia kvalifikacija, tai galima atsisiųsti standartizuotą sprendimą, kuris rodo, kad NOKUT automatiškai pripažįsta tokią kvalifikaciją ir šį sprendimą galima naudoti darbo ar studijų tikslu. Sprendime nurodyta, kurią kvalifikaciją Norvegijoje atitinka užsienio kvalifikacija⁷;

- **Švedijos ENIC/NARIC** (*Universitets- och högskolerådet (UHR)*) 2019 gegužės mėn. sukūrė automatinio atitinkamų kvalifikacijų pripažinimo sistemą švedų kalba (planuojama paleisti ir anglų kalba). SKVC atstovai 2019 m. 11 mėn. vyko į vizitą Švedijos ENIC/NARIC, kurio metu buvo supažindinti su kvalifikacijų pripažinimo sistema. Pagal to laikotarpio duomenis, į šią sistemą buvo įtrauktos 488 kvalifikacijos iš 37 šalių. Pasirinkus atitinkamą šalį ir kvalifikaciją, galima rasti bendrą informaciją, kuriai kvalifikacijai Švedijoje ji atitinka. Pagal Švedijos specialistų SKVC pateiktą informaciją, ši sistema yra pasiteisinusi ir planuojama ją plėsti naujomis šalimis ir kvalifikacijomis. Tokia informacija naudojasi apie 1000 asmenų per mėn. Tokius bendrus sprendimus, kartu su išslavinimo dokumentais, asmuo gali pateikti darbdaviui ar kitoms institucijoms. Nors ši sistema skirta daugiau darbdaviams suprasti apie užsienio kvalifikacijos teikiamas teises ir atitikimą Švedijos atitinkamai kvalifikacijai, bet bendra informacija apie kvalifikaciją yra naudinga ir aukštosioms mokykloms⁸;

- **Lietuvos ENIC/NARIC (SKVC)** savo interneto svetainėje pateikia kai kurių užsienio šalių ir kvalifikacijų bendrą palyginimą, kaip rekomendacijas aukštosiomis mokyklomis (galima rasti tik lietuvių kalba). Tai lemia faktinį išvardytų kvalifikacijų pripažinimą automatiškai⁹.

⁴ Informacija apie sistemą *Kwalifikator* teikiama šiuo adresu: (<https://kwalifikator.nawa.gov.pl/>)

⁵ Kaip tai galima atlikti teikiama šiame puslapyje: <https://nawa.gov.pl/images/users/623/KWALIFIKATOR---instrukcja-EN.pdf>

⁶ Kaip tai atlikti, teikiama šiame puslapyje: <https://nawa.gov.pl/en/recognition/how-to-obtain-a-recognition-statement> .

⁷ Daugiau informacijos apie automatinių kvalifikacijų pripažinimą ir sprendimus teikiama šiuo adresu: <https://www.nokut.no/en/foreign-education/automatic-recognition-of-qualifications/>

⁸ Daugiau informacijos apie Švedijos ENIC/NARIC vykdomą pripažinimą galima rasti šiuo adresu: <https://www.uhr.se/en/start/recognition-of-foreign-qualifications/>

⁹ Daugiau informacijos apie teikiamas rekomendacijas Lietuvoje galima rasti šiuo adresu: <https://www.skvc.lt/default/lt/uzsienio-kvalifikaciju-pripazinimas/institucijoms/rekomendacijos>

1.3. Automatinis užsienio kvalifikacijų pripažinimas pagal tarptautinius susitarimus, kai nėra griežtai reglamentuojama teisės aktais

Tokio automatinio pripažinimo modelio pavyzdžiu yra NORDIC-BALTIC projektas (Baltijos šalių ir Danijos, Švedijos, Suomijos, Islandijos), kai automatinis pripažinimas nėra griežtai reglamentuojamas teisės aktais per tarptautinius susitarimus, bet įgyvendinamas per teikiamas rekomendacijas ir informaciją priimančioms institucijoms (pvz. aukštosioms mokykloms)¹⁰.

1.4. Automatinis užsienio pripažinimas kvalifikacijų, kai sudarytas jų sąrašas.

Šis modelis taikomas Portugalijoje. Yra sudarytas sąrašas šalių ir kvalifikacijų dėl kurių automatinio pripažinimo yra galimybė kreiptis. Šia pripažinimo forma paprastai pripažįstamas aukštojo mokslo laipsnis ar diplomai, kurio lygis, tikslai ir pobūdis yra identiški Portugalijos *licenciado*, *mestre* ir *doutor* laipsniams bei trumpo ciklo profesinių aukštojo techninio laipsnio diplomams, kurie yra įtraukti į Užsienio laipsnių ir diplomų pripažinimo komisijos patvirtintų laipsnių ir diplomų sąrašą¹¹.

¹⁰ Daugiau informacijos teikiama šiuo adresu: <https://norric.org/nordbalt/norway>

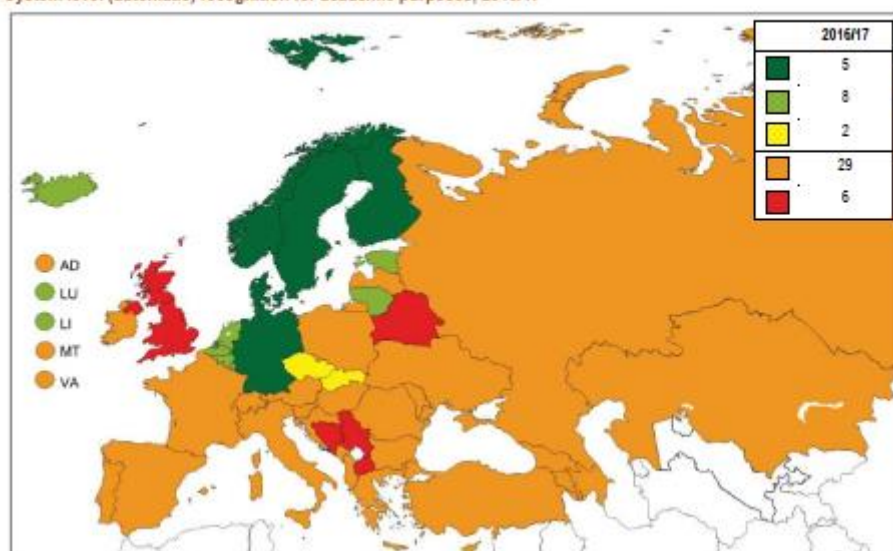
¹¹ Daugiau informacijos galima rasti šiais adresais: <https://www.dges.gov.pt/en/pagina/degree-and-diploma-recognition>; <https://www.dges.gov.pt/pt/content/reautomatico> (galima pagal šalis ir kvalifikaciją patikrinti, ar galima kreiptis dėl kvalifikacijos automatinio pripažinimo); https://wwwcdn.dges.gov.pt/sites/default/files/quadros_deliberacoes_-_2019en.pdf (lentelė, kurioje nurodytos užsienio kvalifikacijos dėl kurių automatinio pripažinimo galima kreiptis)

III. Automatinis pripažinimas EHEA

Remiantis duomenimis, pateiktais 2018 m. Bolonijos proceso įgyvendinimo ataskaitoje, Europos šalys dar nėra labai pažengusios automatinio pripažinimo srityje. Tik penkios šalys (Danija, Suomija, Vokietija, Norvegija ir Švedija) atitinka kriterijus (tamsiai žalia spalva) ir galima sakyti, kad turi pripažinimo praktiką, atitinkančią automatinio pripažinimo tikslus, kaip nurodė „*Pathfinder*“ grupė, kuri buvo pirmoji sudaryta dėl automatinio pripažinimo koncepcijos ištyrimo (žr. 1 pav.). Tai reiškia, kad veikia automatinis pripažinimas, t.y. visos aukštojo mokslo kvalifikacijos, išduotos kitose EHEA šalyse, yra pripažįstamos lygiu lygiavertėmis lyginamajai akademinėi kvalifikacijai savo šalyje ir suteikia teisę būti svarstomai stojant į tolesnes sekančio lygio studijas.

Devynios kitos šalių sistemos atitinka tuos pačius pripažinimo praktikos tikslus, bet tik taikant daliai EHEA šalių. Belgija, Liuksemburgas ir Nyderlandai turi automatinio pripažinimo praktiką. Islandija dalyvauja Šiaurės šalių bendradarbiavime su Danija, Suomija ir Švedija. Panašiai dalyvauja Estija, Latvija ir Lietuva regioniniame bendradarbiavime. 35 sistemos yra oranžinėje ir raudonoje zonoje - tai rodo, kad nėra galimybės automatiniam pripažinimui jų sistemose. Nors akivaizdu, kad reikia pripažinimo procesus daug patobulinti, tai yra teigiama išvada, kad tarp šalių, kuriose automatinis atpažinimas neįmanomas, didžioji dauguma (29 šalių) įgyvendino bent dvi pagrindines geros praktikos pripažinimo priemones.

Figure 4.17: Scorecard indicator n°8:
System level (automatic) recognition for academic purposes, 2016/17

Source: BFUG data collection.

Scorecard categories

■	Automatic recognition is in place, meaning that all higher education qualifications issued in other EHEA countries are recognised at system level on an equal level with comparable (7 th) academic qualifications in the home country and give the right to be considered for entry to a programme of further study at the next level. The following conditions are also met: National legislation has been reviewed and, if necessary, modified to ensure that the principles of the Lisbon Recognition Convention (LRC) are respected. Higher Education Institutions (HEIs) or recognition bodies receive clear guidance on properly implementing the principles of the LRC. Recognition decisions are taken within a four month limit. Appeals procedures are in place, and decided within a clear and reasonable time limit. Recognition practice in HEIs is monitored by external Quality Assurance (QA) in line with the ESG 2015.
■	Automatic recognition is in place for a subset of EHEA countries, meaning that all higher education qualifications issued in these countries are recognised at system level on an equal level with comparable academic qualifications in the home country and give the right to be considered for entry to a programme of further study at the next level. All of the conditions apply to recognition practice.
■	Automatic Recognition at system level takes place with a subset of European countries. For qualifications from other countries some but not all of the conditions apply to recognition practice.
■	There is no automatic recognition. At least two of the conditions apply to recognition practice.
■	There is no automatic recognition. Less than two of the conditions apply to recognition practice.

1 pav. https://eacea.ec.europa.eu/national-policies/eurydice/content/european-higher-education-area-2018-bologna-process-implementation-report_en

• **Danijoje ENIC/NARIC (Styrelsen for Forskning og Uddannelse Danish Agency for Science and Higher Education) praktika.**

Stojantiems į aukštąjį mokslą ir turintiems atitinkamas kvalifikacijas, kurios yra nurodytos pateiktame sąrašė, laikoma, kad jos atitinka bendruosius reikalavimus į aukštojo mokslo programas. Jei kvalifikacijos, teikiančios į aukštąjį mokslą nėra sąrašė, tada reikia kreiptis pripažinimo¹². Teikiamas bendras palyginimas atitinkamų užsienio aukštojo mokslo kvalifikacijų, kurios yra nurodytos sąrašė pagal šalį¹³.

¹² Daugiau informacijos teikiama šiuo adresu: <https://ufm.dk/en/education/recognition-and-transparency/find-assessments/entry-to-higher-education> ; <https://ufm.dk/en/education/recognition-and-transparency/get-assessment> .

¹³<https://ufm.dk/en/education/recognition-and-transparency/find-assessments/general-assessments-for-specific-countries>

- **Nyderlandų ENIC/NARIC** (*NUFFIC, Team Onderwijsvergelijking, Dutch ENIC/NARIC*) praktika.

NUFFIC vykdo daug projektų, susijusių su automatiniu kvalifikacijų pripažinimu, vertinimo tobulinimu, IT naudojimu, yra parengęs daugelio šalių švietimo sistemų aprašus, teikia bendrus palyginimus, kuriai šalies kvalifikacijai atitinka užsienio kvalifikacija¹⁴.

- **Suomijos ENIC/NARIC** (*Opetushallitus/Utbildningsstyrelsen [ENIC-NARIC Finland]*) praktika.

Suomijos ENIC/NARIC tik priima sprendimus priimant į valstybės tarnybą, vadovaujantis nacionaliniais teisės aktais. Taip pat teikia informaciją aukštojo mokslo institucijoms dėl akademinio pripažinimo. Suomijoje daugeliu atvejų darbdavys, mokymo įstaiga ar aukštojo mokslo įstaiga įvertina užsienio kvalifikacijos suteikiamą kompetenciją ir įgūdžius¹⁵.

- **Vokietijos ENIC/NARIC** (*Zentralstelle für ausländisches Bildungswesen im Sekretariat der Ständigen Konferenz der Kultusminister der Länder in der Bundesrepublik Deutschland (ENIC-NARIC Centre)*) praktika.

Dėl teikiančių teisę į aukštąjį mokslą kvalifikacijų vertinimo, siekiant studijuoti Vokietijoje Vokietijoje yra parengtos rekomendacijos. Šias rekomendacijas galima rasti duomenų bazėje *Anabin*¹⁶. Dėl užsienio aukštojo mokslo kvalifikacijų, atlikus jų vertinimą, išduodamas *Statement of Comparability*, kuriame aprašoma aukštojo mokslo kvalifikacija akademiniais ir profesiniais tikslais. Tai nėra pripažinimo sprendimas, o lyginamasis vertinimas¹⁷. Vokietija turi susitarimus su daugeliu šalių¹⁸ dėl kvalifikacijų pripažinimo, kuriose palengvina kvalifikacijų pripažinimą. Sutartį dėl pripažinimo turi ir su Lietuva.¹⁹

¹⁴ Daugiau informacijos apie NUFFIC, kvalifikacijų vertinimą teikiama: <https://www.nuffic.nl/en/subjects/> ; <https://idw.nl/en/credential-evaluation.html>. <https://www.nuffic.nl/en/subjects/your-foreign-diploma-in-the-netherlands/>

¹⁵ Daugiau informacijos apie pripažinimą teikiama šiuo adresu: <https://www.oph.fi/en/services/recognition-and-international-comparability-qualifications>

¹⁶ <https://anabin.kmk.org/anabin.html>, pvz. Lietuvos kvalifikacijos: https://anabin.kmk.org/no_cache/filter/schulabschluss-mit-hochschulzugang.html#land_gewaehlt

¹⁷ <https://www.kmk.org/zab/central-office-for-foreign-education/statement-of-comparability-for-foreign-higher-education-qualifications/faq-statement-of-comparability.html>

¹⁸ Sutartys: <https://www.kmk.org/zab/central-office-for-foreign-education/general-information-about-recognition/publications-and-decisions/academic-recognition.html#c5242>

¹⁹ Daugiau informacijos apie pripažinimą galima rasti šiais adresais: <https://www.kmk.org/zab/central-office-for-foreign-education/about-the-central-office-for-foreign-education.html> ; <https://www.kmk.org/zab/central-office-for-foreign-education/general-information-about-recognition.html>.

IV. Užsienio kvalifikacijų supaprastinto/automatinio pripažinimo Lietuvoje būdai

Lietuvoje galima identifikuoti du pagrindinius užsienio kvalifikacijų supaprastinto pripažinimo būdus:

- pilnai automatinis, kai tarp užsienio šalių pasirašomos sutartys dėl automatinio atitinkamų kvalifikacijų pripažinimo (jau vykdomas Lietuvoje) ir
- siūlomas pusiau automatinis pripažinimas, kai taikoma supaprastinta kvalifikacijų pripažinimo procedūra (dar nėra vykdomas Lietuvoje).

Lietuvoje jau vykdomas užsienio kvalifikacijų automatinis pripažinimas teisinių daugiašalių sutarčių pagrindu (Latvijos ir Estijos atitinkamų kvalifikacijų ir Tarptautinio bakalaureato kvalifikacijų pripažinimas). Taip pat vykdomas iš dalies kvalifikacijų pripažinimas *„De facto“* (pateikiant SKVC interneto svetainėje kai kurių šalių ir kvalifikacijų bendrą palyginimą, kaip rekomendacijas aukštosiomis mokyklomis) ir automatinis užsienio kvalifikacijų pripažinimas pagal tarptautinius susitarimus, kai nėra griežtai reglamentuojama teisės aktais (NORDIC-BALTIC projektas).

Siekiant toliau supaprastinti užsienio kvalifikacijų pripažinimą Lietuvoje, atsižvelgiant į užsienio šalių praktiką, tarptautinių projektų rezultatus, Lietuvos ENIC/NARIC siūlo taikyti ir pusiau automatinį kvalifikacijų pripažinimą, kai taikoma supaprastinta kvalifikacijų pripažinimo procedūra.

Žemiau tekste teikiama informacija apie Lietuvoje vykdomą pilnai automatinį pripažinimą ir siūlomą pusiau automatinį kvalifikacijų pripažinimą, kai taikoma supaprastinta kvalifikacijų pripažinimo procedūra.

1. Pilnai automatinis pripažinimas (sutarčių pagrindu)

Lietuvoje pilnai automatinis akademinis pripažinimas jau vykdomas ir šiuo metu taikomas šioms kvalifikacijoms: Europos bakalaureato (*European Baccalaureate Diploma*) ir Estijoje bei Latvijoje nuo 2019 metų išduotoms atitinkamoms sutartyje nurodytoms kvalifikacijoms.

- **Europos bakalaureato (*European Baccalaureate Diploma*) automatinis pripažinimas**

Europos bakalaureato pripažinimą reguliuoja [Konvencija, apibrėžianti Europos mokyklų statutą](#), kurią Lietuvos Respublika [ratifikavo](#) 2004 m. Konvencijoje numatytas automatinis Europos bakalaureato pripažinimas, t. y. Lietuvoje jis turi būti priimamas tokia pat tvarka ir be jokių papildomų reikalavimų, kaip yra priimamas ir Lietuvoje įgytas brandos atestatas.

- **Estijoje ir Latvijoje nuo 2019 metų suteiktoms sutartyje nurodytoms kvalifikacijoms**

Latvijos Respublikoje ir Estijos Respublikoje nuo 2019 metų išduodamų su aukštuoju mokslu susijusių kvalifikacijų automatinį pripažinimą reguliuoja [Estijos Respublikos Vyriausybės, Latvijos Respublikos Vyriausybės ir Lietuvos Respublikos Vyriausybės susitarimas dėl su aukštuoju mokslu susijusių kvalifikacijų automatiško akademinio pripažinimo](#), įsigaliojęs 2019-01-07. Šioje sutartyje numatytas lyginamojoje lentelėje nurodytų to paties lygmens kvalifikacijų (teikiančių teisę į aukštąjį mokslą (EQF lygmuo 4), bakalauro (EQF lygmuo 6), magistro (EQF lygmuo 7) ir daktaro (EQF lygmuo 7)) automatinis pripažinimas, t.y. Lietuvoje jos turi būti priimamos tokia pat tvarka ir be jokių papildomų reikalavimų, kaip yra priimamos Lietuvoje įgytos to paties lygmens kvalifikacijos.

Kvalifikacijos įgytos iki 2019 m. ir į lentelę neįtrauktos pripažįstamos įprastine tvarka.

Automatinis pripažinimas taikomas tik užtikrintos kokybės aukštojo mokslo kvalifikacijoms. Tai reiškia, kad kvalifikacijos suteikimo momentu ją suteikianti institucija ir (arba) programa, pagal kurią buvo suteikta kvalifikacija, turėjo būti tinkamai akredituotos ir/ar pripažintos.

Automatinis akademinis pripažinimas nereiškia:

- priėmimo į studijas, o tik suteikia teisę pretenduoti į jas;
- teisės užsiimti atitinkama profesine veikla, dėl kurios sprendžia darbdavys arba, reglamentuojamų profesijų atveju, kompetentinga institucija.

Baltijos šalių nacionaliniai ENIC/NARIC centrai teikia suinteresuotoms šalims informaciją apie valstybių švietimo sistemas ir šio Susitarimo taikymą. Šalys sudaro vadovaujantis valstybių teisės aktais pripažintų ir akredituotų aukštųjų mokyklų ir (arba) programų sąrašą.

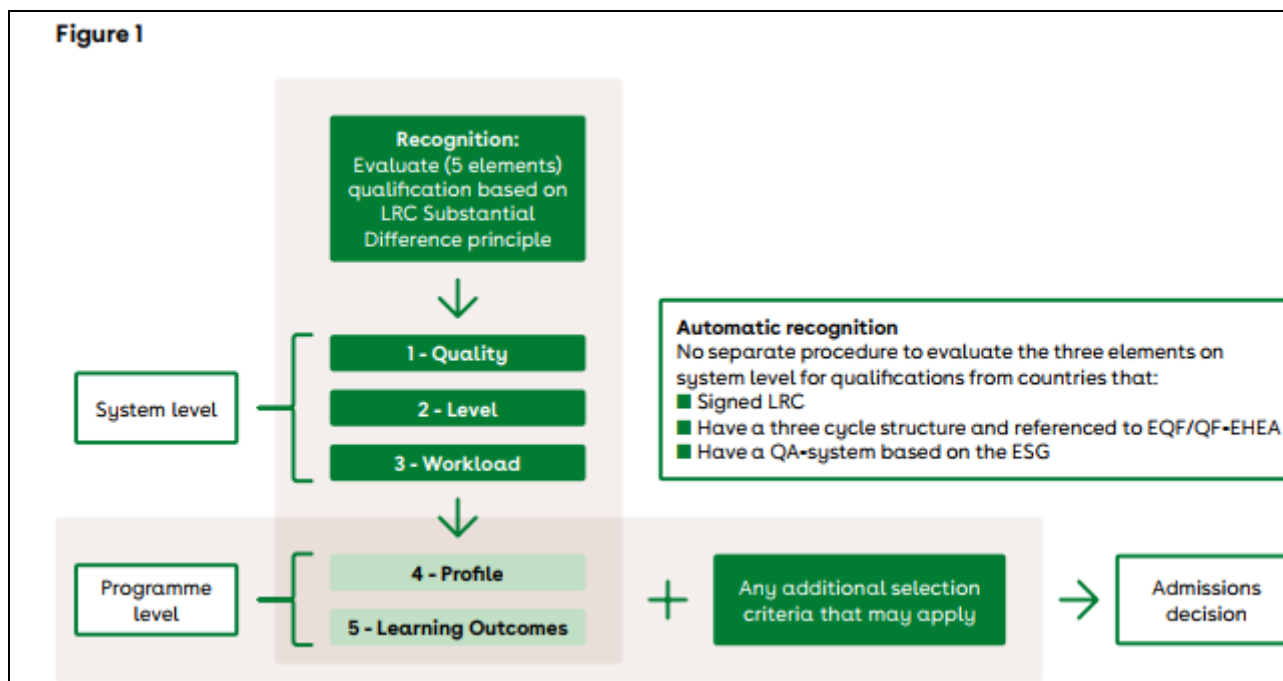
2. Pusiau automatinis kvalifikacijų pripažinimas - gali būti taikoma supaprastinta procedūra

2.1. Vertinimo kriterijai, taikant pusiau automatinį pripažinimą

Remiantis automatinio pripažinimo taikymo gairėmis, nurodytomis leidinyje *The Triangle of Automatic Recognition*, išleistame užbaigus Nyderlandų ENIC/NARIC centro NUFFIC koordinuotą projektą AR-NET, taikant automatinį pripažinimą užsienio kvalifikacija automatiškai pripažįstama atitinkanti užsienio kvalifikaciją pagal 3 iš 5 kriterijų: kvalifikacijos lygį, kokybę ir apimtį. Tai tapo įmanoma dėl ilgalaikio EHEA šalių įsipareigojimo labiau suderinti savo sistemas skatinant bendrus tikslus ir kuriant bendras priemones. Tokiu būdu kvalifikacija pripažįstama sistemos lygiu, suteikiant teisę į aukštesnio lygmens studijas. Likusieji du kvalifikacijos vertinimo kriterijai – paskirtis ir studijų rezultatai turi būti įvertinami, ar kvalifikacija atitinka specialius reikalavimus priėmimui į atitinkamą programą.

Vienas iš pagrindinių automatinio pripažinimo aspektų yra automatinis teisių suteikimas priėmimui į aukštesnę pakopą. Teisių suteikimas yra bendresnis, nei priėmimas. Kaip matyti 1 schemeje, po kvalifikacijos pripažinimo sistemos ir programos lygiu, gali būti taikomi papildomi reikalavimai (įvertinimai, motyvacija, kt.) priimant galutinį sprendimą dėl priėmimo.

1 schema

Šaltinis: <https://www.nuffic.nl/en/publications/triangle-automatic-recognition>

Automatinis pripažinimas gali būti taikomas tik užtikrintos kokybės kvalifikacijoms. Tai reiškia, kad kvalifikacijos suteikimo momentu ją suteikianti institucija ir (arba) programa, pagal kurią buvo suteikta kvalifikacija, turėjo būti tinkamai akredituotos ir/ar pripažintos.

V. Šalys, kurios atitinka automatinio pripažinimo kriterijus

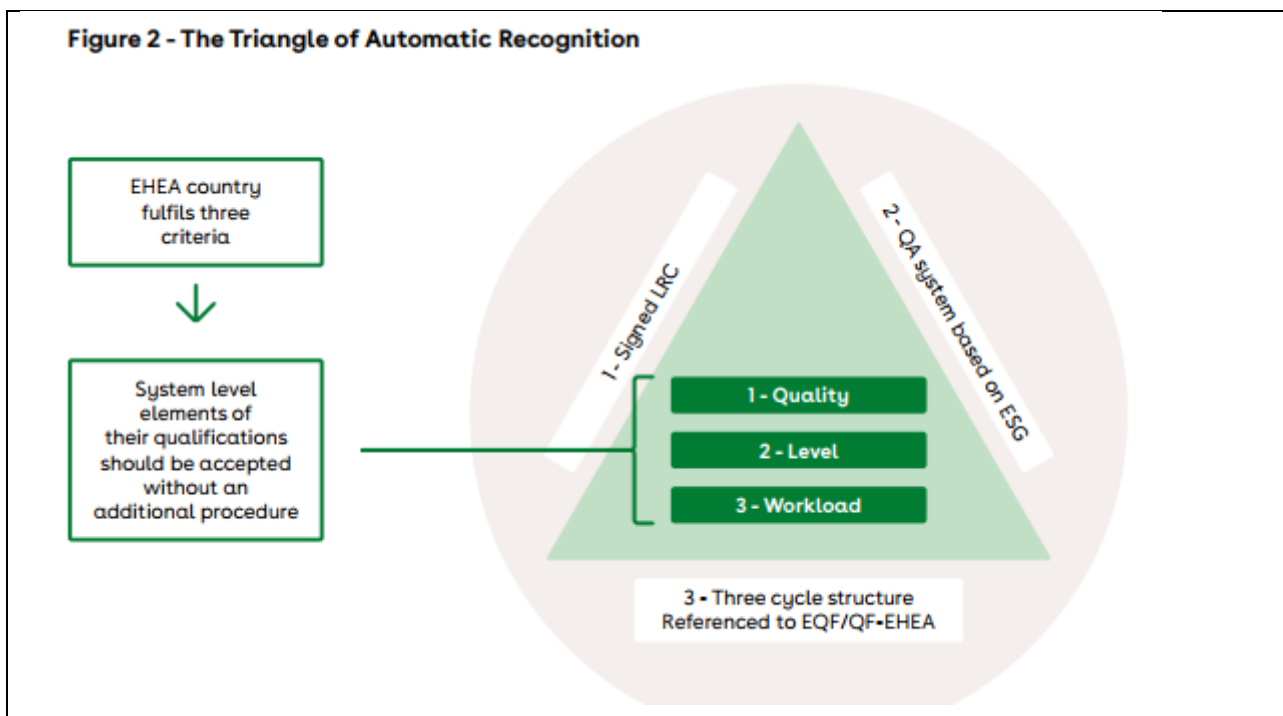
Trys automatinio pripažinimo kriterijai leidžia kvalifikacijų vertintojams nustatyti kvalifikacijos tinkamumą automatiniam pripažinimui, remiantis atitinkamų EHEA priemonių įgyvendinimu. Taigi, automatinis pripažinimas gali būti taikomas tik atitinkamoms kvalifikacijoms, įgytoms šalyse, kurios atitinka šiuos tris kriterijus:

- Ratifikavo Lisabonos pripažinimo konvenciją;
- Įgyvendino trijų pakopų aukštojo mokslo sistemos įvedimą;
- Kurios aukštojo mokslo kokybės užtikrinimo sistema pagrįsta Europos aukštojo mokslo kokybės užtikrinimo standartais ir gairėmis (ESG).

Automatinio pripažinimo rekomenduojama schema pateikta 2 schemeje.

Remiantis duomenimis, pateiktais 2018 m. Europos aukštojo mokslo erdvės Bolonijos proceso įgyvendinimo ataskaitoje, visos EHEA šalys, išskyrus Graikiją, yra ratifikavusios Lisabonos pripažinimo konvenciją.

2 schema.

Šaltinis: <https://www.nuffic.nl/en/publications/triangle-automatic-recognition>

Pagal 2018 m. pavasario duomenis²⁰ šios 23 EHEA šalys atitinka aukščiau nurodytus tris kriterijus: Austrija, Belgijos flandų bendruomenė, Belgijos prancūzų bendruomenė, Bulgarija,

²⁰ <https://www.nuffic.nl/en/publications/triangle-automatic-recognition>

Kroatija, Danija, Estija, Suomija, Prancūzija, Vokietija, Vengrija, Airija, Latvija, Lietuva, Nyderlandai, Norvegija, Lenkija, Portugalija, Rumunija, Slovėnija, Ispanija, Šveicarija ir Jungtinė Karalystė.

VI. Problemos ir kliūtys taikant supaprastintą užsienio kvalifikacijų pripažinimą Lietuvoje.

- Iki bolonijinių kvalifikacijų pripažinimas. Iki Bolonijos proceso įgytų aukštojo mokslo kvalifikacijų pripažinimo klausimas yra neišspręstas. Tuo tam tikru laikotarpiu suteiktos kvalifikacijos buvo mažiau dokumentais pagrįstos ir aiškios; buvo suteikiamos kvalifikacijos, kai išduodami išsilavinimo dokumentai teikė mažai informacijos arba jų turėtojų teisės buvo skirtingos, nepaisant to paties kvalifikacijos pavadinimo;
- Užsienio šalių kai kurių pripažintų aukštųjų mokyklų neteisėtas studijų vykdymas ne savo šalyje, kurioje jie turėjo teisę vykdyti studijas ir/ar su ja susijusią veiklą;
- Profesinio bakalauro kvalifikacijų pripažinimas: ne visada teikia tiesioginę teisę į universitetinio magistro studijas, kai kurios šalys nesiūlo tokio tipo kvalifikacijų;
- Trumpojo ciklo kvalifikacijų pripažinimas dėl tokių kvalifikacijų įvairovės: šios kvalifikacijos nėra pakankamai standartizuotos pagal lygmenį, paskirtį, apimtį ir teikiamas teises. Kai kuriose šalyse trumpojo ciklo kvalifikacijos siūlomos vidurinio profesinio mokymo lygmeniu, kitose - aukštojo mokslo lygmeniu, o vienoje šalyje priskirta EKS 6, o ne 5 lygiui. Kai kuriose šalyse trumpojo ciklo kvalifikacijos teikia teisę į bakalauro studijas, kitose į 2 metų „*advanced standing*“, dar kitose užskaitomos kaip dalis bakalauro studijų, o dar kitose nesiūlomos šio lygmens studijos.

VII. Rekomendacijos.

1. Lietuvoje pusiau automatinis pripažinimas gali būti taikomas tik atitinkamoms kvalifikacijoms, įgytoms šalyse, kurios atitinka šuos kriterijus:

- Ratifikavo Lisabonos pripažinimo konvenciją;
- Įgyvendino trijų pakopų aukštojo mokslo sistemos įvedimą;
- Kurios aukštojo mokslo kokybės užtikrinimo sistema pagrįsta Europos aukštojo mokslo kokybės užtikrinimo standartais ir gairėmis (ESG).

Pagal 2018 m. pavasario duomenis šios užsienio šalys atitinka aukščiau nurodytus tris kriterijus: Austrija, Belgijos flamandų bendruomenė, Belgijos prancūzų bendruomenė, Bulgarija, Kroatija, Danija, Estija, Suomija, Prancūzija, Vokietija, Vengrija, Airija, Latvija, Nyderlandai, Norvegija, Lenkija, Portugalija, Rumunija, Slovėnija, Ispanija, Šveicarija ir Jungtinė Karalystė. Taigi, šių šalių atitinkamos kvalifikacijos gali būti vertinamos pusiau automatiniu būdu Lietuvoje, t.y. automatiškai pripažįstant užsienio kvalifikacijos lygį, kokybę ir apimtį.

Šalių sąrašą rekomenduojama periodiškai peržiūrėti dėl pasikeitimų aukščiau nurodytų trijų kriterijų atitikimui.

2. Atsižvelgiant į užsienio šalių užsienio kvalifikacijų pripažinimo praktiką, daugelis šalių taiko akademinį pripažinimą bakalauro ir magistro kvalifikacijų pripažinimui taikant nustatytus kriterijus. Lietuvoje rekomenduotina vertinti pusiau automatiniu būdu šalių 6 ir 7 lygmens kvalifikacijas dėl priėmimo į aukštesnės pakopos programas, jeigu jos teikia tokias pat teises, kaip ir Lietuvoje ir nėra nustatyti kiti esminiai skirtumai. Dėl teikiančių teisę į aukštąjį mokslą aukščiau nustatytų šalių kvalifikacijų pusiau automatinio kvalifikacijų pripažinimo modelio taikymo dar reikalingas tolesnis tyrimas.
3. Lietuvoje šiuo metu nėra galimybės taikyti užsienio trumpojo ciklo kvalifikacijų pusiau automatinio pripažinimo, kadangi Lietuvoje nesiūlomos tokio lygmens aukštojo mokslo kvalifikacijos ir nėra atitikmens Lietuvoje.

VIII. Naudingos nuorodos dėl automatinio kvalifikacijų pripažinimo:

1. „Pathfinder“ grupės dėl automatinio atpažinimo pranešimas (*Pathfinder Group on automatic recognition (EHEA Pathfinder Group on Automatic Recognition)*): http://www.ehea.info/media.ehea.info/file/2015_Yerevan/72/3/EHEA_Pathfinder_Group_on_Automatic_Recognition_January_2015_613723.pdf
2. Europos aukštojo mokslo erdvė 2018 m.: Bolonijos proceso įgyvendinimo ataskaita: (*The European Higher Education Area in 2018: Bologna Process Implementation Report*): https://eacea.ec.europa.eu/national-policies/eurydice/content/european-higher-education-area-2018-bologna-process-implementation-report_en
3. EHEA šalys: <http://www.ehea.info/page-members>
4. Nyderlandų ENIC/NARIC (NUFFIC) informacija: <https://www.eaie.org/blog/automatic-recognition-is-fair-recognitionautomatic-recognition-is-fair-recognition.html> ; https://www.nokut.no/globalassets/nokut/artikkelbibliotek/utenlandsk_utdanning/foredrag_presentasjoner/2017/pathway_to_automatic_recognition_cecilia-george.pdf ; <https://www.universityworldnews.com/post.php?story=20180227073859597> .
5. Politikos dokumentas dėl automatinio pripažinimo Šiaurės šalyse. Straipsnį sukūrė penkių Šiaurės šalių ENIC-NARIC (NORRIC) kartu su Šiaurės šalių aukštojo mokslo institucijų ir studentų organizacijų atstovais: https://norric.org/files/other/rpt_auto_recognition . Gauta 2020.05.25 iš Danijos ENIC.